

Спортът като инструмент за овластяване на разселени младежи с увреждания.

ПРОЕКТ: Спортът като инструмент за овластяване на разселени младежи с увреждания - “STEADY”

О.2.1: “Ръководство с препоръки за социално включване на разселени младежи с увреждания - Displaced Youth with Disabilities (DYDs) чрез спорт”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Този материал е част от проекта STEADY. STEADY получи финансиране от програмата Еразъм + на Европейския съюз с номер на грант 2018-3286/001-001.

Съдържанието отразява само мнението на авторите и Европейската комисия не носи отговорност за каквото и да е използване на съдържанието в документа информация .

Спортът като инструмент за овластяване на разселени младежи с увреждания.

Индекс на модификации	
Дата	Версия
04/05/2020	1-ва Чернова
22/05/2020	Редакция и добавки от Play & Train
16/06/2020	Редакция и добавки от НРС
07/07/2020	2-ра Чернова
01/03/2021	Финална версия

Относно ръководството

Това ръководство е разработено по проект „Спортът като инструмент за овластяване на разселени младежи с увреждания - STEADY“ (www.steady-project.eu) с цел да подчертае положителната връзка между спорта и социалното включване и да представи добри практики за социално включване на мигранти и бежанци в и чрез спорта.

В това ръководство са събрани примери за добри практики относно включването на мигранти и етнически малцинства в и чрез спорта, както и включването на хора (включително младежи) с увреждания. Той също така представя примери за основни стратегии за включване в и чрез спорта на национално или регионално ниво и анализира различни модели за участие.

Ръководството се стреми да подчертае предизвикателствата, които трябва да бъдат поети от спортните инициативи, и решенията, необходими за премахване на системните бариери и противодействие на негативните нагласи и социалното изключване, които пречат на разселените деца и младежи с увреждания да развият своя потенциал, подобрявайки качеството на живот и участайки в социалния живот.

Миграционната криза, започнала през 2015 г., доведе до голям дебат на европейско ниво относно мерките, които трябва да бъдат предприети, за да се улесни заселването на бежанците и мигрантите и да се насърчи тяхното социално включване. Подобни усилия са голямо предизвикателство за държавите-членки на ЕС, но тяхната награда ще бъдат общности, обогатени с многообразие и силни социални връзки. Като един от стълбовете на европейското общество, спортът играе важна роля, за да направи обществото по-приобщаващо. Изключителната способност на спорта да събира хората, да им помага да се свързват и да усвояват нови умения го прави един от най-мощните инструменти за изграждане на общността.

По отношение на съдържанието на ръчника, той е структуриран по следния начин: в първия раздел представяме накратко текущия приток на бежанци и мигранти в ЕС, липсата на доказателства относно ситуацията по отношение на мигрантите и бежанците с увреждания, както и правния и политическия отговор на ЕС във връзка с миграцията и търсенето на убежище.

Във втория раздел подчертаваме ролята на спорта за насърчаване на социалното включване на хората с увреждания, както и за насърчаване на социалното включване на бежанци и мигранти. В третия раздел представяме ключовите елементи, които смятаме за изключително важни при разработването и изпълнението на проекти и инициативи за насърчаване на включването на мигранти и бежанци с увреждания в и чрез спорта, както и съответните индикативни добри практики. Освен това ние предлагаме препоръки относно спортните политики и стратегии, които трябва да бъдат приети за включване на мигранти и бежанци, и

по-специално за включване на разселени лица с увреждания, в и чрез спорта. Препоръките се отнасят до различни нива и области, които се считат за важни за създаването на безопасна и приобщаваща спортна среда, премахваща на бариерите и предизвикателствата, пред които са изправени мигрантите и бежанците, и засилване на тяхното участие в социалния живот и спорта.

Информацията, представена в това ръководство, е събрана чрез изследвания и се основава на съответната литература, както и на доказателства от други проекти и инициативи, предприети на местно, регионално и национално ниво. Избраните добри практики са ориентировъчни и не представляват изчерпателен списък с добри практики.

Като цяло трябва да се отбележи, че ръчникът има за цел да предостави ценна информация на спортни организации, клубове и съответните органи, за да насърчи участието на разселени млади хора с увреждания в спортни дейности.

Кратко представяне на проекта

Визията на проекта STEADY е да увеличи спортното участие на разселени младежи с увреждания (DYD) чрез насърчаване на доброволчеството и равния достъп на мигранти и представители на малцинствата до организиран и масов спорт. Проектът се фокусира върху промяна на парадигмата, като мигрантите и бежанците с увреждания стават неразделни членове на спортната общност. В това отношение проектът ще насърчава доброволческите дейности в спорта, заедно със социалното приобщаване, равните възможности и осъзнаването на важноста на подобряващата здравео физическа активност, чрез засилено участие и равен достъп до спорт за всички; също така се цели справяне с трансграничните заплахи за целостта на спорта, в този случай насилието и всички видове нетърпимост и дискриминация.

Проектът STEADY е с продължителност от три години (2019 - 2021 г.) и се финансира от програмата Еразъм Спорт на Европейската комисия.

Консорциумът на партньорите се състои от:

- Гръцки параолимпийски комитет (Координатор)
- Фондация Agitos
- Attivamente
- Centro Social de Soutelo
- Equal Society
- Сдружение Фуутура
- Play and Train
- Сръбски параолимпийски комитет

● Виенски институт за международен диалог и сътрудничество.

Contents

Въведение.....	7
Раздел 1: Бежанци и мигранти в Европа.....	12
Правен и политически отговор на ЕС по отношение на миграцията и търсенето на убежище	14
Бежанци и мигранти с увреждания: „невидима“ група.....	14
Раздел 2: Спортът като средство за насърчаване на социалното приобщаване	17
Ползите от участието в спорта и неговата роля за насърчаване на социалното приобщаване	18
Бариери относно участието на бежанци / мигранти и хора с увреждания в спорта.	28
Раздел 3: Основни елементи за включване на мигранти / етнически малцинства и хора с увреждания в и чрез спорта	31
Заклучителни бележки	50

Въведение

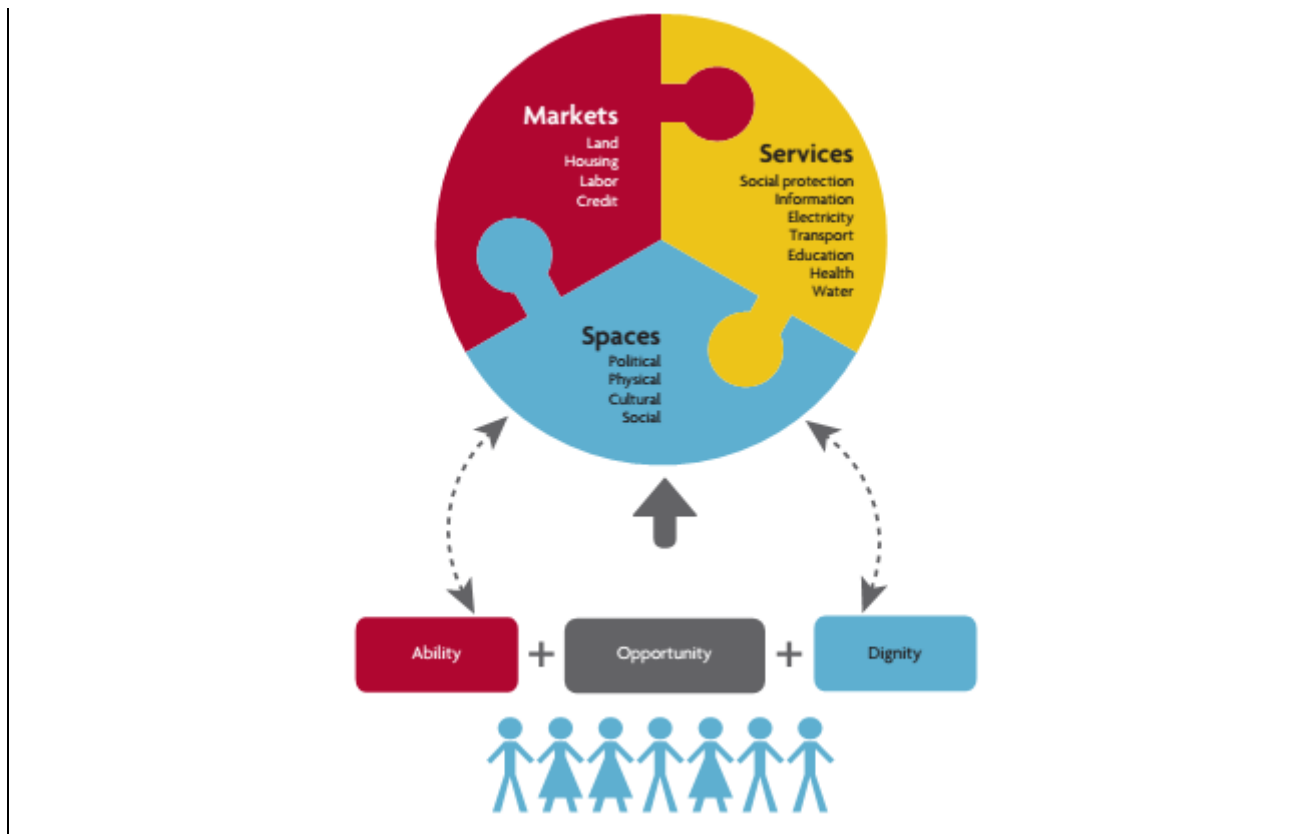
Настоящата бежанска и миграционна криза представлява едно от най-големите предизвикателства за страните от Европейския съюз до момента. Според Евростат през периода 2015-2016 г. над 2,5 милиона души са подали молба за международна закрила в 28-те държави-членки на ЕС, докато над 80% от тях са били на възраст под 34 години, включително близо 540 000 момичета и млади жени.

По отношение на мигрантите и бежанците с увреждания и въпреки че няма систематични и точни данни, се изчислява, че те представляват значителна част от общността на мигрантите и бежанците. И все пак хората с увреждания остават сред най-скритите, пренебрегвани и социално изключени от всички разселени хора. Хората с увреждания често са буквално и програмно „невидими“ в програмите за бежанци и помощ и по този начин те не получават специализирани и целенасочени услуги.

Уреждането и интеграцията на бежанци и мигранти, включително на хората с увреждания, в приемащите общества е ключов възел при създаването на разнообразни общности. Неинтегрирането на новопристигналите хора може да доведе до огромна загуба на ресурси, както за самите засегнати лица, така и по-общо за нашата икономика и общество. Това осъзнаване е накарало ЕС и държавите-членки да определят скорошния приток на бежанци и мигранти високо в политическия дневен ред и са реализирани няколко инициативи с цел да се улесни тяхното социално включване / интеграция в приемащите държави.

Социалното включване е определено от Световната банка като „процес на подобряване на условията за участие на лица и групи в обществото“¹. В доклада „Приобщаването има значение: основата за споделен просперитет“ Световната банка признава, че „социалното приобщаване е свързано с благосъстоянието на хората, споделения просперитет и социалната справедливост“ и че неговото насърчаване е от първостепенно значение. В това отношение и с цел насърчаване на социалното приобщаване е наложително да се постигне включване в трите взаимосвързани области а) пазари, б) услуги и в) пространства.

Фигура: Стимулиране на социалното включване: Рамка

И все пак, въпреки положените до момента усилия, няколко предизвикателства остават нерешени и дискриминацията изглежда постоянна. Неотдавнашно проучване на Евробарометър ясно подчерта негативното отношение на голям брой европейски граждани към мигрантите и бежанците.

Спортът е важен аспект на гражданския живот и използването му за възпитание, споделяне на ценности и подпомагане на участниците да придобият самочувствие и способности е официално признато от ООН през 1993 г. с признанието за ролята на олимпийското движение. По-късно създаването на Службата на ООН за спорт за развитие и мир и приемането на редица съответни резолюции от държавите-членки на ООН също улесниха признаването на ролята на спорта в това отношение, както и за приноса му в постигане на Целите на хилядолетието (Millennium Goals - MDGs), а по-късно и на Целите за устойчиво развитие (Sustainable Development Goals - SDGs)

В този контекст спортът е предложен по-специално като възможен начин за подпомагане на мигрантите и бежанците да се установят в приемащите страни и да допринесе за справяне с многобройни предизвикателства и бариери, пред които те са изправени като новодошли. Всъщност е широко прието, че спортът може да бъде изключително ценен не само за физическото и психическото здраве на участниците, но и в контекста на тяхното социално включване и интеграция. Спортните дейности могат да разрушат културните бариери, като

подпомагат изграждането на връзки и доверие както в рамките на бежанските общности, така и между бежанците и по-широката общност. В допълнение, спортните дейности могат да предоставят възможност на участниците да намерят и покажат своите таланти и да предизвикат общоприети стереотипи. Спортните проекти могат да увеличат участието на мигранти и бежанци в интервенции, които също осигуряват образователни резултати и квалификации и подобряват широк спектър от умения като език, работа в екип и самочувствие.

В резултат на това бяха изпълнени и в момента се изпълняват няколко програми и инициативи на европейско и национално ниво. Тези програми и инициативи са финансирани както от национални, така и от европейски финансови инструменти и насърчават участието на бежанци, мигранти, членове на етнически малцинства, както и хора с увреждания във и чрез спорт. И все пак, въпреки че спортът все повече се признава като полезен инструмент за подпомагане на бежанците да се установят по-ефективно, все още има много бариери, които ограничават участието на бежанците в организирания социален живот и особено в спорта. Що се отнася до предизвикателствата, трябва да се отбележи, че бежанците и мигрантите са изправени пред многобройни бариери при достъпа и участието в спорта. Те включват културни бариери, практически и финансови ограничения и липса на подходящи културни програми.

По отношение на културните бариери е силно отбелязано, че бежанците и мигрантите имат разнообразен набор от културни нужди, традиции и очаквания, които могат да бъдат напълно различни от тези в приемащите общности. По този начин действията на спортните програми, особено на масовите, може да са напълно непознати за бежанците и мигрантите, докато езикът също може да бъде основна бариера пред участието в спорта.

По отношение на практическите и финансовите ограничения се отбелязва, че бежанците обикновено пристигат в приемащата държава без притежание или финансови активи. Поради това разходите за участие в спорт често са непосилни за бежанците, има и ограничения в достъпа им до спортни съоръжения поради трудности като достъп до транспорт, покриване на транспортни разходи.

Освен това, значителна бариера пред достъпа и участието в спорта е липсата на подходящи културни програми, тъй като в много случаи спортните програми не отчитат уникалните културни нужди на бежанците и мигрантите.

Що се отнася до хората с увреждания, се отбелязва, че те все още са изправени пред бариери по отношение на достъпността на спортните площадки, спортното оборудване и други спортни ресурси. Инфраструктурните и технически бариери, както и социалните бариери, като стереотипи и предразсъдъци, продължават да влияят върху тяхната ангажираност в спортните дейности..

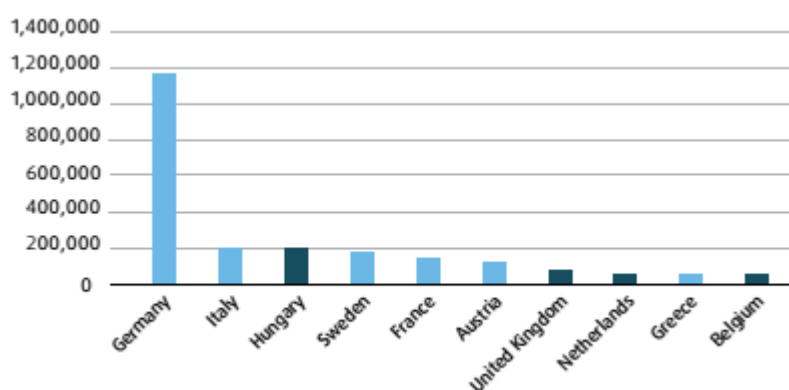
Като цяло програмите и инициативите, които се опитаха през последните години да преодолеят тези бариери, и по-специално бариерите, пред които са изправени разселените лица с увреждания, са доста ограничени по брой и все още не отговарят на нуждите на целевата група в европейските страни. В резултат на това са необходими по-последователни и систематични интервенции, които да бъдат приложени на европейско, национално, регионално и местно ниво.

Раздел 1: Бежанци и мигранти в Европа

Неотдавнашната бежанска криза беше характеризирана като едно от най-големите предизвикателства, които страните от Европейския съюз изпитваха след Втората световна война. Всъщност притокът на мигранти и бежанци, започнал през 2015 г., е безпрецедентен, задължаващ ЕС и държавите-членки да реагират на ситуация, която напрегна солидарността на Съюза и системите за социална защита на държавите-членки.

Според Евростат през периода 2015-2016 г. над 2,5 милиона души са подали молба за международна закрила в 28-те държави-членки на ЕС. Повечето достигнаха до Германия, Швеция, Франция и Австрия, докато много останаха в Италия и Гърция, първите си държави на пристигане. От 2015 до 2018 г. 1,9 милиона души са получили международна закрила в ЕС или като бежанци, или като бенефициенти на субсидиарна закрила, или са получили разрешение за хуманитарно пребиваване. Отбелязва се, че над 80% от тях са били на възраст под 34 години, включително близо 540 000 момичета и млади жени².

Фигура 1: Молби за убежище през 2015 и 2016 г. (топ 10 държави-членки на ЕС)

Източник: FRA (2019), *Integration of young refugees in the EU: good practices and challenges*, p. 18.

Горните цифри ясно показват защо неотдавнашната миграционна криза се превърна в силно чувствителен политически въпрос и породила необходимостта от спешен отговор на равнище ЕС и държавите-членки към не само пре-заселването на лица и семейства, но и към осигуряване на тяхното по-дългосрочно включване и интеграция в обществото. Следователно интеграцията и социалното включване на бежанците и мигрантите в европейското общество представлява едно от най-големите предизвикателства пред ЕС, като се има предвид също така, че почти четирима от десет европейци смятат, че имиграцията е повече проблем, отколкото възможност³. Това предизвикателство е ясно подчертано в Плана за действие за интеграцията на граждани от трети държави от 2016 г., в който Европейската комисия посочва, че неинтегрирането на новопристигналите хора може да доведе до огромна загуба на ресурси както за самите засегнати лица, така и по-общо за европейската икономика и общество. По-специално, в Плана за действие ясно се казва: „Ние не можем да си позволим да пропиляваме този потенциал ... Както показват неотдавнашни изследвания, пълното интегриране на мигрантите на пазара на труда може да генерира големи икономически печалби, включително фискални печалби, вноски в националните пенсионни схеми и общо национално благосъстояние“⁴.

Правен и политически отговор на ЕС по отношение на миграцията и търсенето на убежище

ЕС периодично определя приоритети и цели за насочване на своите политики, законодателни предложения и възможности за финансиране. Хронология на най-важните стъпки към разработването на политически отговор относно притока на мигранти и бежанци на европейско ниво е представена по-долу.

3

EC (2018), *Integration of immigrants in the European Union*, Special Eurobarometer 469, p. 7, available at https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a0fb4f0c-97c0-11e9-9369-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Selectedpublications&WT.ria_c=41957&WT.ria_f=5706&WT.ria_ev=search

4

EC (2020), *Action plan on Integration and Inclusion 2021-2027*, COM(2020) 758 final, Brussels, p. 2, available https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/integration/action-plan-integration-third-country-nationals_en

Фигура 2: Ключови дати за разработване на отговор на ЕС относно политиката в областта на убежището и миграцията

Бежанци и мигранти с увреждания: „невидима“ група

Хората с увреждания представляват много голямо малцинство. Според Съвета на Европа хората с увреждания се състоят между една шеста и една пета от общото население на повечето страни⁵, докато Световната здравна организация (СЗО) изчислява, че между 7 и 10 процента от населението на света живеят с увреждания. Отчитайки горното, следва, че значителен процент от разселените лица в света също живеят с увреждания.

Въпреки това хората с увреждания остават сред най-скритите, пренебрегвани и социално изключени от всички разселени хора, като често са буквално и програмно „невидими“ в програмите за бежанци и за подкрепа. По-специално мигрантите и бежанците с увреждания не са идентифицирани или регистрирани като лица с увреждания; те нямат достъп до основните програми за подкрепа и не получават специализирани и целенасочени услуги; също така, те се игнорират при назначаването на ръководството на лагерите и структурите за управление на общността⁶.

Според месечен доклад на FRA (август 2016 г.)⁷, като цяло има малко налична информация за положението на мигрантите и бежанците с увреждания, които наскоро пристигнаха в ЕС,

5

CoE (2014), *Major Hazards and People with Disabilities - Their Involvement in Disaster Preparedness and Response*, p. 7, available at:

https://www.coe.int/t/dg4/majorhazards/ressources/pub/MajorHazards_Disability_2014_en.pdf

6

Women's Commission for Refugee Women and Children (2008), *Disabilities among refugees and conflict-affected populations: Resource Kit for Fieldworkers*, p. 2, available at:

https://www.miusa.org/sites/default/files/documents/resource/WRC-%202008-%20Resource%20Kit%20for%20RwD_fieldworkers%20kit.pdf

7

FRA (2016), *Monthly data collection on the current migration situation in the EU Thematic focus: Disability*, August 2016 monthly report, p. 6, available at:

<http://statewatch.org/news/2016/aug/eu-fra-monthly-migration-stats-8-16.pdf>

което доведе до анекдотични доказателства и индивидуални доклади за конкретни предизвикателства, пред които те са изправени.

Преглед на основните констатации на FRA относно положението на мигрантите и бежанците с увреждания⁸

- Липсват официални процедури за идентифициране на мигранти и бежанци с увреждания, което засяга предоставянето на целенасочена подкрепа и помощ;
- Големият брой пристигащи и ограничените ресурси намалиха възможностите за навременна идентификация по време на здравни прегледи. Хората може чакат до една година за здравен скрининг в някои области;
- Идентифицирането на хората с увреждания често разчита или на информация, предоставена от самите лица, или на наличието на „видимо“ увреждане. Нарушенията, които не се забелязват веднага, често остават неоткрити до по-късни интервюта или медицински прегледи или след това;
- Идентифицирането и подкрепата за хора с увреждания разчита до голяма степен на експертизата и знанията на отделния персонал, но липсва подходящо обучение;
- Няма систематизирани данни за броя на хората с увреждания сред пристигащите и разбивката по видове увреждания. Анекдотичните данни сочат, че проблемите с психичното здраве и по-специално посттравматичното стресово разстройство (ПТСР) са особено разпространени;
- Идентифицирането като лице с увреждане е от решаващо значение за достъп до специализирана подкрепа;
- В центровете за прием и задържане се предлага някаква форма на психосоциална подкрепа и лечение, често от неправителствени организации. Ограниченият капацитет обаче води до дълги периоди на изчакване за подкрепа, в много случаи и липса на адекватни услуги за устен превод.

По този начин мигрантите и бежанците с увреждания представляват скрит проблем, който се нуждае от специално внимание и действия от страна на държавите-членки.

Идентифицирането на мигрантите с увреждания е съществена стъпка за осигуряване на специални грижи, когато е необходимо.

8

FRA (2016), *Monthly data collection on the current migration situation in the EU Thematic focus: Disability*, August 2016 monthly report, p. 8, available at:

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-august-2016-monthly-migration-disability-focus_en.pdf

Въз основа на прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD), Европейският парламент поиска от Комисията и Съвета да осигурят специални грижи за хората с увреждания, когато правят предложения за разрешаване на проблема с бежанците⁹.

Раздел 2: Спортът като средство за насърчаване на социалното приобщаване

Както беше подчертано в предишния раздел, хората с увреждания представляват много голямо малцинство. Според наличните данни през 2016 г. около 24,1% от лицата на 16 и повече години са декларирали увреждане (ограничение на дейността)¹⁰ в ЕС, докато съответните проценти за държавите-членки на ЕС (% население на възраст над 16 години) са следните: 41% в Латвия; 36% в Словения; 35% в Естония; 34% във Финландия и Австрия; 33% в Хърватия и Португалия; 32% в Словакия; 31% в Холандия; 30% в Дания и Литва; 28% в Румъния, Чехия и Люксембург; 26% в Унгария; 25% в Белгия и Франция; 24% в Гърция, Италия и Полша; 22% в Германия; 20% в Кипър; 19% в Испания и България; 17% в Ирландия; 13% в Швеция; 12% в Малта. В допълнение, процентът за Обединеното кралство е 24%.

Отчитайки, че уврежданията влияят върху живота на хората в много области, например по отношение на: мобилността и използването на транспортно оборудване; достъп до сгради; участие в образование и обучение, на пазара на труда и в свободното време; социални контакти и икономическа независимост¹¹, международната и европейската общност са предприели значителни стъпки през последните десетилетия, за да гарантират правата на хората с увреждания и са концентрирали голяма част от усилията си в насърчаването на тяхното социално включване и благосъстояние.

Въпреки това остават няколко предизвикателства и са необходими допълнителни усилия. В

9

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2016-0203_EN.html?redirect

10

Grammenos S. (2018), *European comparative data on Europe 2020 & People with disabilities*, Final report ANED, p. 18, available at:

<https://www.disability-europe.net/downloads/995-task-1-2018-2019-statistical-indicators-eu2020>

11

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_statistics_introduced

това отношение спортът може да допринесе значително за подобряване на живота и участието на хората с увреждания в социални дейности.

Ползите от участието в спорта и неговата роля за насърчаване на социалното приобщаване

Литературата подробно посочва ползите за здравето от участието в спорт, както физически, така и психически¹². По-специално, спортът може да играе двойна роля: от една страна подобрява фитнеса и намалява риска от хронични заболявания, а от друга може да допринесе за изграждане на самочувствие и противодействие на стреса и депресията¹³, като по този начин допринася за положителните промени в настроението.

И все пак, освен гореспоменатите предимства, изследователите също така подчертават важната роля на спорта за насърчаването на социалното приобщаване и / или интеграция, признавайки, че социалното пространство на спорта предоставя отлична платформа за премахване на културни, социални и езикови бариери¹⁴. Спортът играе важна роля за социалното сближаване, като предоставя възможности за срещи и обмен между хора от различен пол, способности и националност или от различни култури, укрепвайки по този начин културата на „съвместен живот“¹⁵. В това отношение спортът е общопризнат като средство за включване, тъй като обединява хората от всички части на обществото. Както се посочва в доклад на УНИЦЕФ „По-специално спортът е помогнал да се преодолеят много обществени предразсъдъци. Опитът в редица страни показва, че достъпът до спорт и отдих е не само от пряка полза за децата с увреждания, но също така помага да се подобри тяхното

12

Match project, Sport & Youth work: Bridging the gap for social inclusion, p. 13 – 14, available at: <https://cesie.org/en/resources/match-manual-sport-inclusion/>

13

Morgan L., The Role of Sport in Assisting Refugee Settlement, Refugee Council of Australia, p. 10, available at: <https://www.uts.edu.au/sites/default/files/2018-11/The-Role-of-Sport.pdf>

14

Kamberidou I, Bonias A. & Patsantaras N., (2019), Sport as a means of inclusion and integration for "those of us with disabilities", European Journal of Physical Education and Sport Science, Volume 5, Issue 12, 2019, p. 112, available at: <https://oapub.org/edu/index.php/ejep/article/view/2658/5295>

15

CoE (2016), Sport for all: a bridge to equality, integration and social Inclusion, Resolution 2131 (2016), p. 1, available at: <https://www.icsspe.org/system/files/CoE%20-%20Sport%20for%20all%20a%20bridge%20to%20equality%2C%20integration%20and%20social%20inclusion.pdf>

положение в общността¹⁶”.

През последните десетилетия се засилва фокусът както в академичните изследвания, така и в политическите дебати върху ролята на спорта за насърчаване на социалното приобщаване¹⁷ и за намаляване на стереотипите и дискриминацията, особено на хората с увреждания, както и на бежанците и мигрантите. Една от най-интересните теории във връзка с намаляването на стереотипите и дискриминацията е Теорията за контактите, въведена от Allport¹⁸.

„Теория на контактите“ се фокусира върху социалното взаимодействие, което има за цел да намали стереотипите и дискриминацията и поради тази причина се използва широко като метод за промяна на отношението към лица със специални образователни потребности (Allport, 1954). Контактът между лица от различни раси, етноси или религии може да окаже влияние върху подобряването на отношението един към друг. Според Allport (1954) има четири условия, които допринасят значително за появата на това въздействие:

- I) участващите лица трябва да са на едно и също ниво по отношение на признаването на социалния статус;
- II) общността трябва да подкрепя различността;
- III) участниците трябва да имат общи цели;
- IV) връзката между тях трябва да бъде интимна, истинска и дълбока.

Освен това Олпорт твърди, че за да има подобрене в нагласите, трябва да се постигне свързването на контактите, межкултурното образование и подходът към културния плурализъм. Важно е да се подчертае, че правилната организация на учебния план и структурираната среда са важни фактори, за да може контактът да играе определяща роля за подобряване на нагласите и това е теорията, която лежи в основата на съвместните дейности

16

<https://www.sportanddev.org/en/article/news/promoting-inclusion-through-sport>

17

ENGSO (2012) Creating a Level Playing Field: Social inclusion of migrants and ethnic minorities in Sport, ENGSO – European Non-Governmental Sports Organisation.

18

https://www.researchgate.net/publication/229661937_Allport's_Intergroup_Contact_Hypothesis_Its_History_and_Influence/link/571ac82108ae408367bc9007/download

в училищата (Pettigrew and Tropp, 2006), тъй като директният контакт сам по себе си не гарантира такъв успех (Allport, 1954; Slininger et al., 2000. Tripp and Sherrill (1991) заявяват, че теорията за контакта е показала, че околната среда и взаимодействието между връстници са важни фактори, които трябва да се вземат предвид при включването в околната среда на физическа активност. По този начин тази теория обосновава принципите на програмите за осведоменост, като „Параолимпийски ден в училище“, който чрез набор от спортни дейности има за цел да насърчи позитивното отношение на учениците без Специални образователни нужди (NEE - Special Educational Needs) към включването на техните връстници със Специални образователни нужди (NEE - Special Educational Needs) в часовете по физическо възпитание. В скорошно обзорно проучване, Lindsay и Edwards (2013) демонстрират, че контактът с хората с NEE (Специални образователни нужди) може значително да допринесе за насърчаването на положителни нагласи¹⁹.

Случаят с хората с увреждания

Увреждането предизвиква негативно възприятие и дискриминация в много общества и хората с увреждания често се сблъскват с няколко обществени бариери²⁰, като са изключени от няколко области в ежедневието, включително образованието, заетостта и социалния живот. Тези бариери водят до лишаване от редица възможности, които са от съществено значение за тяхното социално развитие, здраве и благосъстояние. В някои общества хората с увреждания се считат за зависими и се считат за неспособни, като по този начин се насърчава бездействието, което често кара хората с физически увреждания да изпитват ограничена подвижност извън причината за тяхното увреждане²¹.

Участието в спортни дейности обаче може да допринесе за намаляване на стигмата и дискриминацията, свързани с уврежданията. Чрез спорта хората без увреждания взаимодействат с хората с увреждания в положителен контекст, което води до промяна в отношението на общността към тях. Спортът също така дава възможност на хората с

19

Teixeira J (2014), *The effect of a Paralympic Education Program on the attitudes of students without NEE (Special Educational Needs) towards inclusion in the Physical Education class.*

20

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/issues/disability-and-sports.html>

21

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/issues/disability-and-sports.html>

увреждания да реализират пълния си потенциал, като им помага да придобият социални умения и да развият своята независимост, което е стъпка и за други области в ежедневието (заетост, образование и т.н.). Освен това спортът развива комуникативните умения на участниците, укрепва способността им да си сътрудничат с другите и засилва уважението сред участниците.

- лицата с увреждания имат възможност да организират, развиват и участват в специфични за хората с увреждания спортни и развлекателни дейности и за тази цел държавите насърчават предоставянето, на равна основа с другите, на подходящи инструкции, обучения и ресурси;
- хората с увреждания имат достъп до спортни, развлекателни и туристически обекти;

- децата с увреждания имат равен достъп с другите деца до участие в игри, отдих, развлечения и спортни дейности, включително тези дейности в училищната система
- хората с увреждания имат достъп до услуги, част от организирани развлекателни, туристически и спортни дейности.

В допълнение към Конвенцията на ООН, на ниво ЕС, Европейската стратегия за хората с увреждания 2010-2020²³ подчертава, че държавите-членки трябва да подобряват достъпа до спортни, културни и развлекателни организации и да насърчават участието в спортни събития, включително организирането на специфични спортни събития за хора с увреждания. Освен това, в съобщението на Европейската комисия от 2011 г. относно развитието на европейското измерение в спорта²⁴ се посочва, че държавите-членки трябва да насърчават участието на хора с увреждания в европейски спортни събития, както и организирането на събития, специфични за хората с увреждания, по-специално чрез подкрепа на транснационални проекти и мрежи.

Случаят с мигрантите и бежанците

Процесът на установяване в нова държава може да бъде предизвикателен. И все пак предизвикателствата, пред които са изправени бежанците и мигрантите, особено през първия период на заселването им в приемащата държава, могат да бъдат още по-големи, като се има предвид фактът, че те може да са претърпели изтезания и травми²⁵. В този контекст ползите от спорта имат особено значение за бежанските общности и могат да се разглеждат като ценен инструмент за улесняване на тяхното заселване и интеграция в приемащите страни. Службата на Върховния комисар на ООН за бежанците (ВКБ ООН) признава „силата и важността на спорта“²⁶ и подчертава, че спортът може да играе „особено важна и лечебна

23

EC (2010), European Disability Strategy 2010-2020: A Renewed Commitment to a Barrier-Free Europe, COM(2010) 636 final, Brussels, p. 6, available at:

24

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52011DC0012>

25

Morgan L., The Role of Sport in Assisting Refugee Settlement, Refugee Council of Australia, p. 14, available at:

<https://www.uts.edu.au/sites/default/files/2018-11/The-Role-of-Sport.pdf>

26

<https://www.unhcr.org/partners/PARTNERS/488edb1b2.html>

роля за бежанците²⁷. Освен физическите ползи за здравето, спортът може да осигури „усещане за цел и насока за младите хора, възстановяващи се от травмите на бежанския опит или въздействието на расизма“²⁸. Съобщението на Европейската комисия от 2011 г. относно развитието на европейското измерение в спорта²⁹ признава, че спортът дава възможност на имигрантите и приемащото общество да си взаимодействат по положителен начин, като по този начин улесняват интеграцията и межкултурния диалог.

Факт е, че участието в спортни дейности може да укрепи взаимното разбирателство, съвместното съществуване и сплотеността между общностите³⁰, чрез разрушаване на културните бариери, изграждане на връзки и доверие между бежанците и приемащата общност и улеснявайки по този начин участието на бежанци в общностния живот.

По-специално, освен всичко друго, спортът може да събере хора както от общностите на мигрантите и бежанците, така и от приемащата общност, позволявайки по този начин да се опознаят; може да създаде обстановка, при която езиковите различия не са толкова важни; да допринася за справяне с предразсъдъците и дискриминацията; да популяризира ролеви модели; да разпределя длъжности, работни места и доброволни функции в спортния клуб; да свързва с други мигранти и др.³¹

Два големи европейски изследователски проекта са изследвали по-специално връзката между спорта и социалното включване на бежанците и мигрантите. Първият проект, озаглавен „Мрежа за спортно включване” - “Sport Inclusion Network (SPIN) – Involving migrants in mainstream sport institutions”³², съфинансиран от програмата на Европейския съюз „Еразъм +“

27

<https://www.unhcr.org/partners/PARTNERS/488edb1b2.html>

28

Morgan L., The Role of Sport in Assisting Refugee Settlement, Refugee Council of Australia, p. 10-11, available at:

<https://www.uts.edu.au/sites/default/files/2018-11/The-Role-of-Sport.pdf>

29

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52011DC0012>

30

Morgan L., The Role of Sport in Assisting Refugee Settlement, Refugee Council of Australia, p. 10, available at:

<https://www.uts.edu.au/sites/default/files/2018-11/The-Role-of-Sport.pdf>

31

https://www.aspiresport.eu/documents/181208_Training%20Module.pdf

32

и имащ за цел да проучи изпълнението на мерките, насочени към насърчаване на социалното включване на мигрантите чрез спорта. Изследователският проект заключава, че участието в спортен клуб може да създаде особено благоприятни условия за по-нататъшни процеси на включване, тъй като спортните сдружения се характеризират с факта, че тренировките и практическите сесии се провеждат редовно и спортните дейности често се провеждат в рамките на други социални дейности, които предоставят допълнителни възможности за межкултурно взаимодействие³³.

Освен това, в рамката на Подготвителните действия на ЕС в областта на спорта 2010 г., проектът на Европейската неправителствена спортна организация (ENGSO) „Създаване на равни условия“ (2011-2012)³⁴ имаше за цел да събере и обмени добри практики по включване на мигранти и етнически малцинства в спортни дейности. Проектът идентифицира редица принципи на добри практики за успешното изпълнение на съответните проекти, представени по-долу³⁵.

Финансиране	Инициативите, основани на проекти, изискват достъп до достатъчно финансиране в подкрепа на дългосрочните цели за включване.
Планиране	Успешните проекти разбират и подхождат към идеята за социално включване като процес.
Комуникация и повишаване на осведомеността	Диалогът между мнозинството и малцинствените групи и индивиди е от съществено значение за ефективната интеграция на мигрантите чрез спорт.
Подбор и достигане	Подборът и обучението на мениджъри и треньори от различни среди може да бъде от голямо значение за успешното провеждане на спортни дейности за мигранти и бежанци.
Сътрудничество	Сътрудничеството между всички съответни заинтересовани страни (включително социални

https://sportinclusion.net/fileadmin/mediapool/pdf/spin/SPIN_folder.pdf

33

EC (2016), Mapping of good practices relating to social inclusion of migrants through sport, Final report, p. 7, available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f1174f30-7975-11e6-b076-01aa75ed71a1>

34

<https://www.engso.eu/post/creating-a-level-playing-field-2011-2012>

35

EC (2016), Mapping of good practices relating to social inclusion of migrants through sport, Final report, p. 7, available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f1174f30-7975-11e6-b076-01aa75ed71a1>

партньори, мигрантски и малцинствени организации, училища, спортни клубове и медии) е от съществено значение.

Оценка

Оценката трябва да бъде неразделна част от изпълнението на проекта.

Констатациите от двата проекта относно положителната връзка между участието в спортни дейности и насърчаването на социалното включване на мигрантите и бежанците се потвърждават и от други изследвания. По-специално, Makarova and Herzog (2014)³⁶ проведоха изследване дали участието на имигрантски младежи в спортни дейности може да улесни тяхната интеграция, като спомогне за насърчаване и поддържане на межкултурни контакти между млади имигранти и млади граждани в немскоговорящата част на Швейцария. Изследването заключава, че честотата на контактите на младежите имигранти с швейцарски връстници по време на спорт корелира значително с усещането им за интеграция в швейцарското общество.

Като цяло спортът може да бъде много ценен ресурс в подкрепа на мигрантите и бежанците. Но доказателствата сочат, че истинската му стойност се осъзнава само когато той се провежда в пространство, което е безопасно и сигурно за всички участници; изпълнява се заедно с други спомагателни дейности; подпомага бежанците и мигрантите при вземането на решения, които им помагат да си върнат контрола върху живота³⁷.

Бариери относно участието на бежанци / мигранти и хора с увреждания в спорта

Въпреки факта, че ролята на спорта в насърчаването на социалното приобщаване на бежанци и мигранти е призната от организации и институции по целия свят и че усилията, положени за увеличаване на броя на инициативите в тази посока, има няколко обществени и практически бариери, които възпрепятстват участието на мигранти и бежанци в спорта.

Изследванията върху бариерите пред спорта, пред които е изправено новопристигналото население, показват, че то изпитват бариери, различни от тези, преживявани от общото

36

Makarova, E. and Herzog, W. (2014) *Sport as a means of immigrant youth integration: an empirical study of sports, intercultural relations, and immigrant youth integration in Switzerland*. Sportwissenschaft, 2014 44:1-9.

37

Barker S., Bailey R., Stugovshchikova A, Jaeger T., Koennen K. & Lindell I., (2018), *ASPIRE Training Module*, p. 14, available at: https://www.aspiresport.eu/documents/181208_Training%20Module.pdf

население - като социална изолация и езикови ограничения³⁸. Според качествено проучване, проведено в Мелбърн, Австралия³⁹, съществуват редица бариери пред младите хора с бежански произход, присъединяващи се към масовите клубове, като липса на познания за системите, половите норми и конкуриращите се семейни приоритети (като това, че родителите предпочитат децата им да са фокусирани върху образованието), докато разходите и транспортът се разглеждат като ключови пречки пред участието им.

Освен това, Oliff (2008) and Spaaij (2013) очертават поредица от лични, посреднически и структурни бариери, които ограничават участието на бежанци / търсещи убежище в спорта, особено през първия период на заселването им в приемащата държава, и влияят върху избора и предпочитанията на тези, които вече участват⁴⁰. Тези бариери са представени по-долу. Включени са и допълнителни бариери.

Спортните дейности могат да започнат да оказват реално въздействие върху живота на бежанците и мигрантите едва след като се преодолеят подобни бариери, позволяващи пълноценно участие в спорта, но също така и спомагащи за по-пълно участие в обществото като цяло.

38

Blanchard A., (2018), More than a game? exploring sport's role in refugee and asylum-seeker settlement in Glasgow, Scotland, p. 39, available at:
https://yorkspace.library.yorku.ca/xmlui/bitstream/handle/10315/35844/Blanchard_Alexandra_2018_MA.pdf?sequence=2&isAllowed=y

39

Block K. & Gibbs L. (2017), Promoting Social Inclusion through Sport for Refugee-Background Youth in Australia: Analysing Different Participation Models, *Social Inclusion*, Volume 5, Issue 2, p. 92, available at:
https://www.researchgate.net/publication/318031897_Promoting_Social_Inclusion_through_Sport_for_Refugee-Background_Youth_in_Australia_Analysing_Different_Participation_Models

40

По отношение на хората с увреждания се отбелязва, че въпреки усилията, положени през последните години, те все още са изправени пред бариери по отношение на достъпността на спортни площадки, спортно оборудване и други спортни ресурси. Факт е, че инфраструктурните и технически бариери, както и социалните бариери, като стереотипи и предразсъдъци⁴¹, продължават да влияят върху тяхната ангажираност в спортните дейности. Според „Спорт и физическа активност“⁴² на Евробарометър за 2018 г., 14% от анкетираните отговориха, че тяхното увреждане или заболяване им пречат да участват в спорт или физически дейности. По-голямата трудност изглежда е достъпът до спортни съоръжения и до клубове.

Включването е предизвикателство за цялата общност и става очевидно, че са необходими по-целенасочени действия от всички заинтересовани страни и органи, за да се преодолеят тези предизвикателства и да се улесни достъпът на хората с увреждания до спортни дейности.

41

Quintanilla C. (2016), *Sport for all: a bridge to equality, integration and social inclusion*, provisional version, Council of Europe, p. 10.

42

Section 3: Основни елементи за включване на мигранти / етнически малцинства и хора с увреждания в и чрез спорта

През последните десетилетия бяха положени и понастоящем се предприемат няколко усилия с цел да се увеличи участието на бежанци, мигранти, етнически малцинства, както и на хора с увреждания във и чрез спортни дейности. Тези усилия се отнасят до програми и проекти, изпълнявани (или в момента се изпълняват) от различни съответни заинтересовани страни, включително национални, федерални, регионални и местни организации, както и спортни клубове / организации и организации на гражданското общество.

И все пак изпълнението на проекти и инициативи, насочени конкретно към мигрантите и бежанците с увреждания, и по-специално към младите хора с увреждания, все още е много ограничено и в тази насока трябва да се направи много работа. Проектите, насочени към бежанци, мигранти, етнически малцинства, както и към хора с увреждания, могат да предоставят доказателства за ключовите аспекти, които трябва да бъдат взети предвид при разработването или изпълнението на проекти и инициативи, насочени към бежанци и мигранти с увреждания, и по-специално млади хора с увреждания. Разделът има за цел да представи примери за основни стратегии на регионално и / или национално ниво и редица ключови елементи, които са необходими за разработването и изпълнението на съответните програми, проекти и инициативи, допринесли за насърчаването на социалното включване на мигрантите и бежанци с увреждания в и чрез спорт.

Като цяло един от най-важните аспекти на тези програми и инициативи е развитието на партньорства и мрежи като средство за увеличаване на ангажираността на бежанците и мигрантите в спортни дейности. Подобно сътрудничество позволи възприемането на по-цялостен подход. Всъщност ключов фактор за успеха на тези програми и инициативи е сътрудничеството и мобилизацията на организации, предлагащи не само спортни дейности на целевите групи, но и услуги, които улесняват включването им в приемащото общество. Този процес на включване има за цел да даде възможност на мигрантите и бежанците да участват в спортни дейности, организирани в клубовете, но също така да изградят своите компетенции и социални мрежи, което в крайна сметка ще им позволи да взаимодействат с по-голямо значение, разбиране и успех в други контексти в рамките на приемащо общество, напр. в училище, семейство и работа. По този начин спортът се използва като част от по-широк и по-сложен набор от процеси, предназначени за ангажиране, „овластяване“ и интегриране на бежанци и принудителни мигранти.

Освен това обменът на опит между различни заинтересовани страни и прилагането на дейности за разпространение с цел борба с дискриминацията, повишаване на осведомеността относно предизвикателствата, пред които са изправени мигрантите и бежанците, и ролята на

спорта за улесняване на тяхното включване, също беше важна част от няколко подходящи добри практики.

- **Сътрудничество между заинтересованите страни.**

Изследванията показват, че за да се увеличи участието на мигранти и бежанци в спортни клубове и организации, е от съществено значение да се насърчи сътрудничеството между различни заинтересовани страни, включително социални партньори, мигрантски и малцинствени организации, спортни клубове и медии. Липсата на сътрудничество между заинтересованите страни може да доведе до фрагментирани инициативи и интервенции, без да се постигнат желаните устойчиви резултати. Добрите практики в тази област показват, че тясното сътрудничество между заинтересованите страни, ангажирани в различни области, ще позволи да се преодолеят многобройните бариери, пред които са изправени мигрантите и бежанците, включително широко разпространената дискриминация.

Една от най-характерните бариери, пред които са изправени мигрантите и бежанците, е липсата или ограничените познания по родния език. Една от най-характерните бариери, пред които са изправени мигрантите и бежанците, е липсата или ограничените познания по местния език. Това е особено важно препятствие при участието им като обучител или доброволец или когато те са заинтересовани да поемат административни или управленски роли, в които се изисква много добро познаване на местния език. По този начин сътрудничеството на спортни клубове и организации с други партньори, като езикови училища или организации, предлагащи езикови курсове за бежанци и мигранти, е от съществено значение в това отношение. Друг пример за значението на сътрудничеството е това между спортните клубове / организации и свързаните с мигранти и бежанци агенции и организации, което улеснява обмена на информация и процеса на привличане на мигранти и бежанци в спортните дейности.

Подобни практики осигуриха сътрудничеството на спортни организации с местни клубове, както и сътрудничеството на спортни клубове и организации с широк кръг заинтересовани страни, включително национални, регионални и местни агенции, работещи в областта на приобщаването на мигранти и бежанци, НПО и други социални партньори, училища и др. Добра практика за сътрудничество между различни заинтересовани страни беше проектът “Овластяване на бежанците с пара спортове“, който беше финансиран по програма Еразъм +. Проектът целеше да доразвие параолимпийската програма за информираност на бежанците и търсещите убежище и търсещите убежище с увреждания. Основните дейности бяха, както следва:

- Комуникация и сътрудничество с други национални параолимпийски комитети и организиране на семинар за обмен на знания;
- Работа в мрежа с национални агенции, свързани с бежанци и лица, търсещи убежище; със спортни агенции, свързани със спотове и пара спортове; с агенции, свързани с

- доброволци;
- Организиране на срещи с бежанци с увреждания;
- Изпълнение на параолимпийски програми за информираност, насочени към бежанци и търсещи убежище с увреждания;
- Организиране на програми за параспортово обучение на бежанци и търсещи убежище с увреждания;
- Участие на бежанци и търсещи убежище с увреждания в национални и международни спортни състезания.

Опитът от изпълнението на проекта показва, че участието на бежанци и търсещи убежище с увреждания в параспортите може да се подобри чрез сътрудничеството на съответните заинтересовани страни и активното участие на целевата група. Проектът доведе до увеличен брой бежанци и търсещи убежище, участващи в параспортите и натрупване на знания и „ноу-хау“ за европейските параолимпийски организации да организират подобни бъдещи проекти в своите страни.

Две допълнителни добри практики за сътрудничество между различни заинтересовани страни са представени по-долу.

Заглавие	Willkommen im Fußball (Добре дошли във футбола)
Прилагащи организации	Bundesliga Foundation
Таргет група	Млади бежанци до 27 год. възраст
Съдържание	По тази програма професионалните футболни клубове изграждат съюзи с местни аматьорски клубове, както и с организации, предлагащи социални и образователни услуги. В тези съюзи мигрантите могат да се присъединят към аматьорски футболни клубове в открити футболни тренировки. Професионалните футболни клубове предоставят обща помощ на аматьорските клубове, докато организациите предоставят социални и образователни услуги на бежанците като езикови курсове, обиколки и развлекателни дейности. Като цяло участието на бежанци в спортните, социалните и образователните дейности засилва тяхното социално включване в местната общност.
Източник	https://www.sportanddev.org/en/article/news/sportanddevorg-attend-willkommen-im-fussball-conference

Заглавие	Спорт с мюсюлмански момичета и млади жени
Прилагащи организации	Youth Sport Lower Saxony
Таргет група	Мигранти / Етнически малцинства / Жени
Съдържание	Проектът е разработен и реализиран чрез сътрудничеството на представители на местната

	джамя, консултативния център по въпросите на приобщаването и миграцията, както и на спортния клуб. По-специално, проектът предвижда редовна спортна програма, която се провежда в района на джамията след уроците по Коран в събота. Участниците са разделени в групи и участват в следните дейности: гимнастически разгриващи упражнения, техники за самозащита, осъзнаване на тялото, танци, фитнес и силови тренировки.
Източник	https://www.lsb-niedersachsen.de

Препоръка 1: Разработване на национална рамка и стратегии за включване на мигранти и бежанци в и чрез спорта

За да се преодолее фрагментираният характер на усилията за привличане и увеличаване на участието на мигранти и бежанци в спортни дейности, предлагаме всички ключови заинтересовани страни и участници в спортния сектор да постигнат по-високо ниво на взаимодействие и работа в мрежа чрез различни форми на сътрудничество. В този контекст държавите-членки трябва да разработят всеобхватни национални рамки за включване на мигранти и бежанци в и чрез спорта, които ще направят конкретни препратки към хората с увреждания, включително млади такива, и ще бъдат в съответствие със законодателната рамка на ЕС, Препоръките и насоките в свързаните области. Такава рамка може да включва създаването на мултиагенционни работни групи, които ще насърчават междудисциплинарното планиране и сътрудничество, състоящо се от представители на съответните правителствени ведомства, спортни организации, доброволчески органи, организации на хората с увреждания и организации на мигранти и бежанци. В допълнение, тя може да включва насоки за разработване и прилагане на съответните политики и мерки, установяване или предлагане на механизми за финансиране и свързване на спорта с други национални, регионални и местни политики.

- **Повишаване на осведомеността относно важността на спорта в насърчаването на социалното приобщаване**

Както показват проучванията, дискриминацията и нетърпимостта към мигрантите и бежанците все още продължават да съществуват в европейското общество, като това влияе значително върху тяхното ежедневие, включително участието им в спортни дейности. Вземайки това предвид, става очевидно, че осъществяването на дейности за повишаване на осведомеността за борба с дискриминацията, както и повишаване на осведомеността относно ролята на спорта за насърчаване на социалното приобщаване на бежанци / мигранти и на хора с увреждания, е от решаващо значение. Такива дейности трябва да са насочени както

към спортни клубове / организации, така и към общностите на мигрантите и бежанците, тъй като това ще направи спортната среда по-достъпна и интегративна от една страна, а от друга ще улесни привличането на повече бежанци и мигранти, включително и лица с увреждания в спорта.

Прегледът на проекти и инициативи, изпълнявани или които в момента в изпълнение - за насърчаване на включването на бежанци и мигранти в и чрез спорта, ясно показва, че се акцентира конкретно върху организирането на дейности за повишаване на осведомеността, насочени не само към общностите на бежанците и мигрантите, но и към свързани заинтересовани страни. Показателен добър пример за повишаване на осведомеността сред съответните заинтересовани страни и целевата група е проектът BOSSI, изпълняван от Liikkukaa⁴³. Liikkukaa започна изпълнението на проекта през 2005 г. чрез събиране и разпространение на информация за миграцията и спорта във Финландия. Първоначално проектът беше финансиран от Европейския фонд за бежанци, но по-късно беше финансиран и от Министерството на образованието и културата. Той се отнася до три целеви групи, а именно: а) (общинска) администрация, б) спортни клубове и федерации и в) мигранти и техни собствени спортни клубове. Целта на проекта е да увеличи знанията относно ползите от участието в спорта при интеграцията на мигрантите, както и предизвикателствата на мултикултурния спорт.

Друга добра практика за повишаване на осведомеността е представена по-долу.

Заглавие	Спортен клуб FC Ente Bagdad (Duck Bagdad)
Прилагащи организации	Sport Club FC Ente Bagdad (Duck Bagdad)
Таргет група	Хора с мигрантски произход, особено жени
Фокусиран върху мигранти и бежанци с увреждания	Не
Съдържание	Спортен клуб FC Ente Bagdad (Duck Bagdad) е спортен клуб на базовия лагер на Германската конфедерация за олимпийски спортове по федералната програма „Интеграция чрез спорт“. Проектът има за цел насърчаването на равното третиране на всички хора. В това отношение спортният клуб разработи свой собствен набор от правила, които допринасят за межкултурното обучение и взаимното разбирателство между групи с различен културен произход. Освен това клубът участва и в публични събития, промотирайки стойността на многообразието и съответната роля на спорта и други социални организации.
Източник	https://www.ente-bagdad.de/

Препоръка 2: Приемане на приобщаващи стратегии и подходи за увеличаване на участието и качествения опит

Спортът трябва да се разглежда като среда, в която както хората с увреждания, така и хората без увреждания могат да получат възможност за участие, приятелство, удоволствие и успех, както и да развият други умения, които ще подобрят много области от ежедневието. В това отношение спортните организации и клубове трябва да възприемат приобщаващ подход / стратегия, която да улесни привличането и участието на бежанци и мигранти с увреждания в дейностите на клуба / организацията. По-долу има няколко предложения за това как да станете приобщаващ клуб:

- Бъдете наясно и уважавайте различните култури и религии;
- Бъдете отворени за разнообразието и ученето: изучаването на страните на произход, спортовете, които са най-често срещани в тези страни и т.н., може да улесни проектирането на приобщаващи дейности като мини турнири за световни купи, дни на отворените врати на мултикултурния клуб;
- Осигурявайте повишаване на културната осведоменост, разнообразие и обучение за приобщаване на клубните лидери и членовете на клуба;
- Направете организацията / клуба безопасно, приветливо място: Предвидете награди за практики за включване и наказания за практики за анти-включване и дискриминация;
- Включете мигрантите и бежанците като доброволци, както и на ръководни длъжности;
- Уверете се, че клубът отразява многообразието на по-широката общност;
- Организирайте културни събития, както и дейности на общността, които ще засилят разбирането между бежанците и мигрантите и приемащата общност;
- Приемайте и прилагайте гъвкава единна политика;
- Осигурете спортно оборудване, както и друга подкрепа (например транспорт) на бежанците и мигрантите

Препоръка 3: Прилагане на кампании за повишаване на осведомеността

Изключително важно е да се приложат широкообхватни и информационни кампании на национално, регионално и местно ниво. Тези кампании трябва да :

- отразяват разнообразието на населението; подчертават предизвикателствата, пред

които са изправени бежанците и мигрантите, и по-специално хората с увреждания; да насърчава ролята на спорта в приобщаването на бежанци и мигранти, с особен акцент върху хората с увреждания.

- предоставят информация относно спортните съоръжения и възможности. В този контекст биха могли да бъдат създадени информационни павилиони в Приемните центрове, които ще предоставят цялата необходима информация на целевите групи за това къде и как да участват в спортни и физически дейности.
- повишават осведомеността относно спортните системи и организации на техните местни / масови организации и клубове и гарантират, че информацията за спортните организации и програми е лесно достъпна и валидна в различни формати и езици.

Препоръка 4: Използвайте медиите за повишаване на осведомеността

Липсата на информираност, информация и знания за уврежданията са причина за много от бариерите, пред които са изправени хората с увреждания. В този контекст медиите могат да играят жизненоважна роля в промяната на стереотипите и нагласите. Организирането на уъркшопове и семинари, насочени към журналисти, фокусирани върху предизвикателствата и бариерите, пред които са изправени мигрантите, бежанците и търсещите убежище (и по-специално разселените лица с увреждания), заедно с насоки за използването на подходящ език, без да се влагат предразсъдъци върху спортистите от различни култури, могат да бъдат от особено значение в това отношение.

Покритието в основните медии би могло да:

- култивира приобщаването, популяризират и възпроизвеждат ролеви модели и ментори;
- промотира играчи и шампиони с увреждания.

- **Спортни дейности и съпътстващи услуги**

Широко признато е, че бежанците и мигрантите имат множество нужди и трябва да се преодолеят няколко бариери, за да се насърчи тяхното включване в и чрез спорта. По-специално, както беше посочено в предишния раздел, фактори като липсата на знания относно спортните възможности и спортните клубове, изискванията и процеса, чрез който трябва да бъдат регистрирани в спортните клубове / организации, липсата / ограничените знания по местния език, и др., възпрепятстват участието на бежанци и мигранти в спорта.

През последните години обаче проектите и инициативите идентифицират такива предизвикателства и се опитват да ги преодолеят чрез проектиране и изпълнение на дейности, които ще осигурят подкрепа за бежанците и мигрантите в различни области, като езикови курсове, правна помощ, кампании за информараност и повишаване на осведомеността за насърчаване ролята на спорта в социалното приобщаване, информацията относно въпросите на благосъстоянието и др.

Добра практика за предоставяне на спортни дейности и съпътстващи услуги е „Проектът за бежански крикет“⁴⁴ който се изпълнява от “Съвета за бежанци” и “Крикет за промяна” (част от The Change Foundation) във Великобритания. По-специално, инициативата има за цел да подобри / изгради крикет умения, като същевременно предлага пространство, където мигрантите могат да взаимодействат и развият своята социална мрежа. Освен това, заедно с крикета, инициативата предоставя подкрепа и съвети на децата през цялата седмица във връзка с техните молби за убежище и социални нужди. Предлагат се съвети относно съответните процеси, докато персоналът придружава участниците на срещи със адвокати и социални работници. Персоналът също така присъства на съдебните заседания по жалбите за убежище и предоставя подкрепа по други въпроси, като например осигуряване на места в училища или колежи.

Освен това, инициативата предлага редица дейности, предназначени да подпомагат благосъстоянието и развитието на децата и младите хора, като подкрепа с домашни задачи, приготвяне на общи ястия, достъп до по-нататъшно и висше образование, безопасно използване на интернет и социални медии, попълване на форми и безопасност по улиците.

Друг пример за предоставяне на многостепенна поддръжка е представен по-долу.

Заглавие	Квалификация за спортна интеграция - Sport Integration Qualification (SIQ)
Прилагащи организации	Caritas Styria
Таргет група	Младежки мигранти: бежанци и бенефициенти на субсидиарна закрила (на възраст 5-21 години)
Съдържание	Програмата изпълнява развлекателни и спортни дейности (напр. Спортни турнири, дни на приключенията) и осигурява помощ при квалификации или за работни места в спорта. Той също така предоставя възможност на младите хора да участват в други дейности, което подобрява техните езикови умения и разширява техните социални мрежи. И накрая, програмата организира семинари и панелни дискусии по теми, свързани със социалната интеграция.
Източник	https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f1174f30-7975-11e6-b076-01aa75ed71a1

Препоръка 5: Възприемане на подходи за участие

Необходими са подходи за участие при разработването на политики и стратегии, тъй като това ще позволи на бежанците и мигрантите с увреждания не само да изразят своите нужди, но и да вземат активна роля в проектирането на съответните дейности. Консултациите с местните общности, с хора с увреждания, организации, работещи с хора с увреждания и организации на мигранти и бежанци могат да доведат до проектиране на дейности, които отговарят на специфичните нужди на целевите групи и на местната общност. Такива дейности могат да обединят хората с и без увреждания и да имат реално въздействие в живота на целевите групи и в насърчаването на тяхното включване.

Препоръка 6: Вземете под внимание личните предизвикателства на бежанците и мигрантите с увреждания

- Хората с увреждания са изправени пред повече бариери при участието си, отколкото хората без увреждания. Тяхното ниво на посещаемост може да не е въпрос на избор, но може да бъде ограничено от фактори като достъп до транспорт, наличие на личен асистент и др. В този контекст би било полезно да се проектират поддържащи дейности.
- Трябва да се вземе предвид възможността от травматичен опит и да се създадат механизми и процедури за подпомагане; като част от такива процедури и механизми следва да се установи сътрудничество със съответните професионалисти и организации.

Препоръка 7: Осигурете допълнителна подкрепа, където и когато е необходимо

Освен спортни дейности, може да е необходимо да се осигурят допълнителни спомагателни дейности, които да улеснят участие на бежанците и мигрантите в спортни дейности. Те могат да включват:

- Съпътстващи услуги като езикови курсове, свързана с работа подкрепа или други дейности, които общността счита за важни за улесняването на тяхното заселване и включване.
- Сътрудничество с преводачи, които ще посещават игри и програми, срещи и обучения.
- Подкрепа, свързана с такси за участие, транспортни разходи или средства и др.
- Свързване на семействата с организации, които предоставят спортно оборудване

- Информираността за субсидиите да е достъпна, като се споделя с всички семейства; информиране за общински и други държавни програми, които осигуряват субсидии за жителите, нуждаещи се от финансова нужда, за да имат достъп до програми за отдых.
- Безплатни програми, когато е възможно.
- Подкрепа за инициативи / проекти, предложени от общности на мигранти и бежанци, насочени към насърчаване на включването на хората с увреждания в и чрез спорта.

- **Доброволчество и членство на мигранти и бежанци в спортни клубове / организации**

Като цяло Европа има силна традиция на доброволчество. Въпреки факта, че доброволческите дейности в спорта са сред най-популярните форми на социална дейност в Европа, мигрантите и бежанците са недостатъчно представени на доброволчески позиции в спорта. Според проучване, проведено в 10 европейски държави по проекта „Социално включване и доброволчество в спортни клубове в Европа“ (Social Inclusion and Volunteering in Sports Clubs in Europe - SIVCSE), само 4,1% от доброволците в спортните клубове са мигранти. В допълнение към това се отбелязва, че същото важи и за членството им в спортни клубове.

Две от основните причини за това са липсата на знания относно съответните възможности и дискриминацията, която преживяват бежанците и мигрантите. Дискриминацията може да бъде пряка, т.е. отхвърляне на нечия молба, или непряка, какъвто е случаят на съществуването на „стъклени таван“. Последното пречи на мигрантите и бежанците да участват в спортни клубове / организации на ръководни длъжности (поне до известна степен).

И все пак доброволството в спорта и придобиването на ръководни позиции може да има положително въздействие върху включването на мигранти и бежанци, и по-специално на хора с увреждания, в и чрез спорта.

Няколко инициативи и проекти идентифицират това положително въздействие и улесняват участието на бежанци и мигранти не само на доброволчески позиции, но и на административни длъжности. Такъв пример е представен по-долу.

Заглавие	СПОРТЕН КЛУБ URANIA E.V. WOMEN SPORT INTERNATIONALLY
Прилагащи организации	Спортен клуб Urania e.V. е спортен клуб на Германската олимпийска спортна конфедерация.
Таргет група	Хора с мигрантски произход, особено жени
Съдържание	Инициативата има за цел да осигури специални курсове за колоездене и плуване за жени с мигрантски произход като средство за активиране на тяхното активно участие в живота.

	Един от най-важните аспекти на проекта е, че той включва жени мигранти в работата на клуба, също жените също могат да станат членове на борда на клуба. Чрез тези дейности и ангажираност жените получават нови контакти и възможности за стартиране в Германия.
Източник	https://www.scurania.de/

Препоръка 8: Използвайте модели за подражание и доброволци

- Насърчавайте участието на бежанци и мигранти в доброволчески позиции. Като опция трябва да се предостави и професионално обучение на доброволци.
- Популяризирайте ролята на „адвокатите“ (т.е. тези, които са взели участие и са се възползвали от дейностите) с цел рекламиране на програми и привличане на хора, които са трудно достъпни.

• Изграждане на капацитет на треньори, професионалисти и доброволци

Ролята на треньорите и фасилитаторите за успешното участие на бежанци и мигранти с увреждания в спорта и по-специално на младите хора с увреждания е от голямо значение. Всъщност, добре обучените треньори, професионалисти и доброволци са крайъгълният камък за успешното изпълнение на спортни дейности и задържането на целевата група в дейностите.

Библиографията обаче предполага, че изглежда липсват основни компетенции като межкултурна такава (знания, умения и нагласи) - сред треньорите, професионалистите и доброволците. За тази цел изследванията показват, че набирането на треньори, професионалисти и доброволци от местната общност могат да осигурят в по-висока степен успеха и устойчивостта на резултатите от съответните инициативи и програми. Като цяло идеалните характеристики на треньорите могат да бъдат обобщени, както следва⁴⁵:

- Достъпност;
- Способност за добра комуникация;
- Способност да покаже пътя напред в спорта и в живота;
- Професионализъм в работата им;
- Интегритет;
- Знания и обучение по психосоциални и житейски умения.

Особено по отношение на последното е важно да се разбере, че треньорите обикновено играят двойна роля: от една страна ролята на учител и от друга страна ролята на социален работник. Ето защо е изключително важно треньорите да притежават необходимите знания и умения, за да изпълнят тази двойна роля. Способността на треньорите да идентифицират и подкрепят младите хора, които се нуждаят от персонализирано внимание, е от решаващо значение за постигане на желаните резултати.

По отношение на треньорите, професионалистите и доброволците, които работят по-специално с бежанци и мигранти, се отбелязва, че се прилагат програми за изграждане на капацитет с цел да се развият техните межкултурни умения. Такава добра практика е програмата „Годни за разнообразието“, която е част от рамката „Интеграция чрез спорт“ в Германия.

Програмата „Интеграция чрез спорт“ се изпълнява на федерално ниво от федералните спортни федерации. През 2015 г. програмата разшири целевата си група извън мигрантите и от тогава бежанците също могат да се възползват от нея. Целта на програмата е да насърчава интеграцията в спорта, интеграцията чрез спорт в обществото; да оказва подкрепа на спортни организации; да насърчава доброволната ангажираност и межкултурното отваряне; да засили ролята на спорта като средство за насърчаване на социалното приобщаване.

Програмата повишава знанията на спортните организации и фасилитаторите по въпросите, свързани с межкултурното многообразие, използвайки добре признатия инструмент „Годни за разнообразието“, който преследва следните цели⁴⁶:

- повишаване на осведомеността на обучители,
- обучение на ръководители и мениджъри на спортни организации за културни различия
- разширяване на межкултурните компетенции
- трансфер на опит в ежедневните дейности на спортните клубове
- интеграция на членове на семейството от целевите групи.

Друг добър пример за осигуряване на изграждане на капацитет на съответните професионалисти е проектът „ASPIRE Sport“.

Заглавие	ASPIRE Sport
Прилагащи организации	<ul style="list-style-type: none">○ ENGSO – Европейската спортна НПО○ ENGSO Младежи○ Европейски лотарии - European Lotteries○ Международен съвет по спортни науки и физическо възпитание (International Council of Sport Science and Physical Education - ICSSPE)○ Съвет на Европа / Разширено частично споразумение за спорта (Enlarged Partial Agreement on Sport - EPAS)

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Европейска обсерватория за спорт и заетост (European Observatoire of Sport and Employment - EOSE) ○ Български съюз за физическа култура и спорт (Bulgarian Union for Physical Culture and Sports - BUPCS), България ○ Каталунски съюз на спортните федерации (UFEC), Испания ○ Финландски Олимпийски Комитет, Финландия ○ Германска олимпийска спортна конфедерация (DOSB), Germany ○ Сръбски Олимпийски Комитет, Сърбия ○ Шведска Спортна конфедерация (RF), Швеция ○ Caritas академия, Австрия ○ Minor-Ndako, Белгия ○ Министерство на културата и спорта (Генерален секретариат на спорта), Гърция ○ Sport Vlaanderen, Белгия
Таргет група	Мигранти / етнически малцинства
Фокусиран върху мигранти и бежанци с увреждания	Не
Съдържание	<p>Целта на проекта беше да установи как спортните клубове могат да подкрепят включването на мигранти и бежанци чрез създаване на възможности за участие в спортни дейности и живот в общността чрез спорт. За постигането на тази цел е разработен специализиран модул за обучение за хора, които желаят да направят своя спорт или спортната им обстановка по-приобщаващи за хора от различен произход.</p> <p>Модулът за обучение дава общо описание на ситуацията по отношение на миграцията, говори за ползите от съзнателните разговори между култури и описва някои от психологическите проблеми, с които могат да се сблъскат бежанците, и как спортът и спортните условия могат да им помогнат да се справят с тези проблеми. И накрая, модулът представя как спортните клубове и организации могат да започнат пътуването си напред към по-приобщаващи действия. Наръчникът се състои от практически съвети и упражнения, заедно с основни факти и теория.</p> <p>След като беше тестван от партньорите по проекта, модулът за обучение беше внедрен чрез национални сесии за обучение в 9 европейски страни - Австрия, Белгия, България, Финландия, Германия, Гърция, Сърбия, Испания и Швеция.</p>
Източник	https://www.aspiresport.eu/project/details

Препоръка 9: Организирайте дейности за изграждане на капацитет за треньори, професионалисти и доброволци

Предвид значението на ролята на треньорите, професионалистите и доброволците за успешното провеждане на спортни дейности при бежанци и мигранти с увреждания, се предлага да се организират дейности за изграждане на капацитет за посрещане на нуждите, предизвикателствата и потенциалните очаквания на целта групи. В това отношение може да се направи следното:

- Разработване на модули за инвалидност и межкултурна осведоменост, които трябва да бъдат включени в програми за образование и обучение, насочени към онези, които разработват и предлагат спортни програми.
- Прилагане на формално и неформално образование и обучение за организации, спортни асоциации, публични власти и лица въз основа на модулите за инвалидност и межкултурна осведоменост.
- Организиране на съвместни инициативи за обучение между спортни организации с увреждания, „Основни спортни организации“ и организации на / за мигранти и бежанци с подкрепата на доставчици на обучение и публични власти.
- Провеждане на образователни курсове по спортове, които са често срещани в страните на произход на мигрантите и бежанците. Организиране на информационни и учебителни сесии, насочени към общностите на мигрантите и бежанците, и по-специално към новодошлите, с цел да се помогне на семействата да разберат спортната система и възможностите.

• Финансиране

Финансирането е решаващ фактор за всички видове интервенции и проекти, особено когато става въпрос за постигане на устойчиви резултати. В областта на спорта финансирането може да окаже значително въздействие не само върху обема на дейностите, които могат да бъдат изпълнени, но и върху вида дейности, като се има предвид, че уязвимите групи и по-специално бежанците и мигрантите може да не са в състояние да допринесат финансово за участието им в спортните дейности.

Като цяло досега изпълнението на спортни дейности се финансира от различни източници. Държавното финансиране е важен източник за всички видове спортни дейности, особено за спортни дейности, насочени към хора с увреждания. Друг важен източник са безвъзмездните средства от Европейския съюз, които през последните години подкрепиха множество проекти, насочени към бежанци и мигранти. Увеличеният размер на финансирането от ЕС през последните години може да се дължи, поне до известна степен, на разликите между

държавите-членки на ЕС по отношение на нивото на национално финансиране на интервенции за бежанци и мигранти. Например в страните от Централна и Източна Европа възможностите са доста ограничени поради малкото разпределение на ресурсите в спортната зона и социалното включване на мигрантите и етническите малцинства. По този начин в страни, където националните политики и програми за насърчаване на социалното включване и чрез спорта са ограничени или липсват, може да се установи зависимост от финансирането от ЕС. Гореспоменатото ясно подчертава необходимостта от устойчиво, многоканално финансиране, което ще гарантира по-добри и устойчиви резултати. Добър пример за многоканално финансиране е проектът FEFA (Football - Studies - Families – Anderlecht) в Белгия⁴⁷. Проектът стартира през 2005 г. с цел да насърчи развитието, интеграцията и съжителството на млади хора от различен произход чрез практиката на футбола и прилагането на ценностите, които стоят в основата на този спорт. Освен това проектът осигурява академична подкрепа за младите хора и психосоциална подкрепа за тях и техните семейства.

По отношение на финансирането му, което възлиза на приблизително 200 000 евро годишно, се отбелязва, че няколко заинтересовани страни подпомагат финансово изпълнението на проекта. По-специално, заплатите на служителите и оперативните разходи се осигуряват от община Андерлехт; административните разходи (за Белгийската футболна федерация) се поемат от RSC Anderlecht Football Club; „Училището за домашна работа“ се поддържа и организира от училище „Леонардо да Винчи“ на Athénée Royal, а оперативните разходи на „Училището за домашни задачи“ (учители доброволци, материали, книги и др.) се осигуряват от COCOF.

Препоръка 10: Многоканално финансиране и оценка

Финансирането е ясно свързано с продължаването и дългосрочната устойчивост на интервенциите и по този начин играе решаваща роля за постигането на осезаеми дългосрочни резултати. Независимо дали програмите се предоставят чрез общностни, селищни или спортни органи, трябва да се създаде поток от финансиране за безвъзмездни средства, които поддържат различни модели на участие (например подобрен достъп до масовите, етно-специфични клубове, работници в селища, предоставящи програми в партньорство със спортни организации или мултикултурни програми).

Такъв поток на финансиране трябва да отчита реалистичните ресурси, необходими за планиране, разработване и предоставяне на ефективни програми. В този контекст трябва да се вземат предвид консултациите с ключови заинтересовани страни на национално,

регионално и локално ниво, за да се разгледа най-подходящият модел на финансиране.

Оценката на всяка съответна намеса, както по отношение на техническото, така и финансовото изпълнение, също е от решаващо значение. Оценката през целия жизнен цикъл на интервенцията е необходима, тъй като ще позволи идентифицирането на потенциалните рискове и ще предостави доказателства за разработването на подходящи стъпки за смекчаване. В този контекст ролята и приносът на всички, участващи в изпълнението на интервенциите, е от съществено значение. Поради това участието в дейностите по оценка на целевите групи, на изпълняващите организации, както и на управляващите органи е от съществено значение. В този контекст се предлага също установяване на сътрудничество с университети и изследователски центрове с цел проектиране и провеждане на специфични изследвания, създаване на инструменти за планиране и оценка на интервенциите, обучение на персонала и изготвяне на документация и други инструменти за производство и разпространение на знанието.

Заклучителни бележки

Изследванията показват, че спортът играе важна роля и е високо ценен инструмент за благоприятстване на включването на бежанци в Европа от съответните власти и организации⁴⁸. Той осигурява безопасна и подкрепяща среда, която помага на бежанците да изграждат взаимоотношения, да споделят ценности, да предават знания и да подобряват чувството за принадлежност. В резултат на това бяха положени няколко усилия и те могат да бъдат идентифицирани на национално, регионално и местно ниво от националните власти, спортни организации, неправителствени организации, както и от доброволчески организации.

Бърз преглед на съответните изследвания и литература предполага, че много европейски държави прилагат централизиран подход, когато става въпрос за проектиране и изпълнение

на съответните интервенции, докато други държави-членки са възприели децентрализиран подход. Що се отнася до съдържанието на тези интервенции, значителен брой от добрите примери, представени в това ръководство, включват не само спортни дейности, но и допълнителни дейности като повишаване на осведомеността, обучение, образователни курсове и т.н., целящи предоставянето на по-цялостна подкрепа към целевите групи. Освен това си струва да се спомене, че в няколко държави-членки на ЕС националните спортни асоциации предприемат национални инициативи с цел да увеличат участието на бежанци и мигранти във футбола.

И все пак, независимо от типа подход, който всяка държава-членка възприема, и положителното въздействие на инициативите, представени в това ръководство, се отбелязва, че са необходими допълнителни усилия. По отношение на бежанците и мигрантите с увреждания се отбелязва, че липсата на подходящи данни пречи на всякакви усилия за разработване и изпълнение на дейности, които ще насърчат тяхното включване в и чрез спорта. Идентифицирането на хората с увреждания в приемните центрове е от съществено значение, както и диалога с тях, което ще предостави доказателства относно техните специфични нужди и съответните интервенции, които трябва да бъдат проектирани.